

Prövning av ansökan från Örebro teologiska högskola om rätt att utfärda magisterexamen i teologi

De sakkunnigas yttrande 2007-12-13

Ansökan

Örebro teologiska högskola inkom den 4 oktober 2006 till regeringen med en ansökan om rätt att utfärda kandidat respektive magisterexamen i teologi. Högskoleverket genomförde prövning för kandidatexamen våren 2007. Professor Anders Bäckström samt rektor Lars Haikola anlätades som sakkunniga. I Högskoleverkets yttrande 15 maj, 2007 föreslog verket att ansökan om rätt att utfärda kandidatexamen skulle beviljas. Örebro teologiska högskola har sedan den 1 juli, 2007 rätt att utfärda kandidatexamen i teologi. Detta enligt regeringsbeslut 28 juni, 2007. Föreliggande yttrande avser prövning av magisterexamensrätt.

Örebro teologiska högskola

Örebro teologiska högskola (ÖTH) är en del av Örebro missionsskola (ÖMS) som drivs av Evangeliska frikyrkan. Missionsskolan grundades 1908 som en treårig pastors- och missionärsutbildning. Under 70-talet startades ytterligare ett antal utbildningsgrenar och verksamheter vid ÖMS, bl.a. Bibelinstitut och fritidsledarutbildningen. Idag består utbildningsutbudet vid ÖTH av teologisk grundkurs, 60 hp, teologiskt program om 120 hp respektive 240 hp där det sistnämnda är en yrkesutbildning. Vidare finns möjlighet att läsa religionsvetenskap, 1-60 hp med särskild inriktning för blivande lärare, utbildningen ges i samarbete med Örebro universitet. Vid ÖTH finns 16 lärare anställda, av dessa är åtta disputerade. En av lärarna har under 2007 beviljats en docentur vid Örebro universitet. Ytterligare två lärare har lämnat in ansökan för docentur, vid Lunds universitet, efter anmodan. Högskolan driver sedan 1,5 år ett högre seminarium i exegetisk teologi samt sedan hösten 2007 ett högre seminarium i ämneskombinationen församlingsteologi/kyrkovetenskap.

Bedömningens utgångspunkter

För denna prövning gällande Örebro teologiska högskolas rätt att utfärda magisterexamen i teologi har bedömarna tagit sin utgångspunkt i lag och förordning samt praxis från tidigare genomförda examensrättprövningar.

I bilaga återfinns de kvalitetskriterier som har styrts bedömningen. Underlag för bedömningen har bestått av skriftligt material från högskolan samt information som

framkommit i intervjuer med rektor, utbildningsansvariga, lärare samt studenter. Intervjuerna genomfördes vid platsbesök den 23 november 2007.

Bedömning

Vid en bedömning tidigare i år (2007) fann vi, efter vissa principiella tveksamheter kring huvudområde och religionshistoriens status, att Örebro teologiska högskola (ÖTH) bör ges möjlighet att utfärda kandidatexamen i teologi. Regeringen beviljade rätten den 28 juni 2007. När samma lärosäte nu bedöms för magisterexamen måste beaktas att detta är en examen på avancerad nivå som utgör behörighetsgrund för utbildning på forskarnivå och därför kräver ett tydligt kvalitativt steg utöver grundnivåns krav.

Ansökan avser magisterexamen i teologi men begränsas till tre av de fyra ämnesområden som grundexamen vid ÖTH omfattar. De tre inriktningarna för planerad magisterexamen är Text och tolkning, Församling i förändring samt Etik i teori och praktik.

Det skall föreligga docentkompetens för examination på magisternivå.

Lärarkompetensen har systematiskt förbättrats sedan rätt beviljades att utfärda högskoleexamen 1993 och Teologisk kandidatexamen 2004. Idag finns åtta disputerade lärare varav en docent i litteraturvetenskap vid Örebro universitet med inriktning mot exegetisk teologi och ytterligare två docentansökningar inom exegetisk och historisk-systematisk teologi är under behandling. För att säkra kompetensen i högskolepedagogik samarbetar ÖTH med Örebro universitet. Vid platsbesöket framkom att denna verksamhet bör tas på större allvar.

Den avancerade utbildningsnivån kräver att det på högskolan finns en levande forskningsmiljö och att utbildningen planeras så att studenterna får del av denna forskningsmiljö.

Vi finner att ÖTH tillhandahåller en utbildningsmiljö och infrastruktur åt sina studenter som är tillräcklig också för magisterstudier. Tillräcklig bredd i kompetensen uppnås genom avtal med andra läroanstalter. Lärarnas möjlighet till forskning är i genomsnitt 30 procent av tjänst. Omfattningen regleras per läsår. Vid högskolan praktiseras ett system med undervisningsfria onsdagar då lärarna har möjlighet att ägna sig åt forskning. Detta fungerar enligt lärarna bra men torde knappast möjliggöra sammanhängande forskning av större och mer kvalificerat slag.

Vid ÖTH finns idag två fungerande högre seminarier, tre doktorander är verksamma i miljön och man planerar för att magisteruppsatser skall ventileras i de högre seminarierna. Örebro teologiska högskola har på ett föredömligt sätt byggt relationer med andra svenska och utländska universitet för att skapa övergångar till

masterutbildningar och forskarutbildningar. Formella avtal finns utarbetade. Historiskt finns det en hög övergångsfrekvens från ÖTH till forskarstudier i framförallt exegetik.

Samverkan med Örebro universitet verkar fungera på det personliga planet men kan utvecklas ytterligare på det formella planet för att uppnå ökad kompetens på magisternivå. Högskolan har ett eget bibliotek och studenterna har även tillgång till Örebro universitetsbibliotek. Ett formellt avtal där skulle ytterligare förbättra tillgången till litteratur.

Det skall föreligga en ekonomisk konsekvensbedömning avseende de sökta utbildningarna.

Kostnader för utbildning på avancerad nivå är högre, framför allt på grund av ökade kostnader för handledning, och kräver resursförstärkning. Det är svårt att bedöma de ekonomiska förutsättningarna för att genomföra utbildningarna, då någon egentlig kalkyl ej har gjorts. Osäkerheten ökar av att avnämarna är i färd med att ändra sina krav på utbildningen och att studenternas efterfrågan är osäker.

Det skall finnas en tydlig progression i utbildningen inom och mellan nivåerna.

Det finns ett genomtänkt och inarbetat system för hur studenternas skrivande ska kunna tränas systematiskt och därigenom säkra progressionen. Detta sker genom PM, papers, rapporter och uppsatser där kraven efterhand förtydligas och skärps.

Utbildningsplanen är behäftad med oklarheter som till stor del kan förklaras med de otydliga förutsättningarna då ansökan ingavs. Utbildningsplanen bör nu förtydligas till en sammanhållen plan och formuleras så att den överensstämmer med etablerad praxis och högskoleförordningens terminologi.

Den oklarhet kring progression som inträffar redan på grundnivå på grund av det breda huvudområdet "teologi" blir mer akut på avancerad nivå. En klar progression kan bara identifieras i exegetisk teologi/Text och tolkning.

Det skall finnas ett väl fungerande kvalitetssäkringssystem. Detta blir än viktigare då examensrätt på avancerad nivå täcker ett bredare område än de faktiska examina som är föremål för bedömningen.

Arbetet med att utveckla ett kvalitetssäkringssystem har endast inletts vid ÖTH. Detta arbete måste prioriteras och de fungerande kursvärderingarna bör härvidlag utgöra en väsentlig del.

Till detta kommer att arbetet med att rekrytera kvinnliga lärare måste ge resultat. Vi kan se att avsevärda ansträngningar har gjorts men med mycket begränsade effekter. Bristen på kvinnliga lärare i kärnområdena är allvarlig.

Sammanfattningsvis finner vi att det vid ÖTH finns förutsättningar för studenter att ta aktiv del av en forskande miljö samt att man i studenternas uppsatsskrivande kan garantera en progression. Det är dock inte klart hur progression mellan nivåer i utbildningen ska uppnås utöver i exegetik/Text och tolkning. Denna oklarhet är också avhängig hur det breda huvudområdet teologi skall tolkas. Frågan om progression och huvudområde bör bearbetas vidare i den utvärdering av teologi och religionsvetenskap som skall göras av Högskoleverket under 2008. Denna centrala fråga behandlas också av Nätverk för arbetet med den nya utbildnings- och examensstrukturen inom huvudområdet teologi och religionsvetenskap med stöd av NSHU (Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning). Innan denna bearbetning har skett bör ej examensrättigheter på avancerad nivå i teologi utfärdas.

Vi föreslår att Örebro teologiska högskola ej ges rätt att utfärda magisterexamen i teologi.